

„The Word“ - Ukrainian Weekly

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК

Рік II. Регенсбург, неділя 17 березня 1946 Ч. 11 (18)

Америка жаде виведення СОВЕТСЬКИХ ВІЙСЬК з Персії

Вашингтон. Американський представник у Москві передав советському урядові ноту американського уряду в перській справі. В ноті говориться, що США не погоджуються з рішенням Советського Союзу затримати свої війська в Персії. Нота підкреслює, що советські дії є запереченням заяви трьох велико-держав, виданої 1943 р. в Тегерані. Уряд США поважно висловлює надію на негайне виведення советських військ з Ірану. Евакуація Ірану сприятиме посиленню міжнародного довір'я, потрібного для мирного співживоття народів. Далі уряд США зобов'язує Советський Союз інформувати про свої кроки щодо Ірану. Крім того, ще раз пригадує нота про британсько-советсько-іранський договір з 29 січня 1942, на підставі якого Велика Британія і Сов. Союз зобов'язалися найпізніше за шість місяців після закінчення війни з Японією, отже 2 березня 1946 р., вивести свої війська з Ірану.

* * *

Тегеран. Іранський прем'єр Кавам Султанег повернувся з Москви до Тегерану. Його переговори з советським урядом не дали підітків. Перед своїм від'їздом з Москви Султанег від імені перського уряду склав у Москві протест проти відволікання евакуації північної Персії советськими військами. Перський протест виявився після складення заяви Англії, яка домагалася виведення становища в північній Персії та виявлення причин продовження советської окупації. Згодом перський воєнний міністр сказав, що не зважаючи на советські запевнення вивести свої війська з частини північної Персії, ще цього не виконали. Коли перські частини хотіли вийти до кількох міст, їх туди не впустили советські частини.

АМЕРИКАНСЬКИ НОТИ В СПРАВІ МАНДЖУРІЇ

Вашингтон. Уряд США вислав дві ноти: одну — Китаяві, а другу — ССР в справі Манджурії. Ця нота вимагає від цих обидвох держав дати вияснення про ситуацію в

Манджурії. Китайський уряд у відповідь на американську ноту повідомив, що советський уряд розглядає усі японські підприємства в північному Китаї як воєнні здобичі. Китайський уряд відхилив советську дефініцію воєнної здобичі, після того як советський уряд запропонував: 1) передати частину воєнної здобичі Китаю, 2) промислові підприємства (копальні, електростанції, фабрики) статі й хемічних виробів) перебрати під спільну контролю. Китайський уряд вважає, що другий пункт советської пропозиції є суперечний з китайсько-советським договором з 9 серпня 1945 р., а тому Китай не може його прийняти.

Тому що советський уряд зволікає з відповідю на американську ноту в справі Манджурії, уряд США вислав до ССР другу ноту в цій справі.

ТРУМЕН ВИСЛОВЛЮЄ ДОВІРЯ ДО ООН

Вашингтон. Президент Трумен на одній з пресових конференцій заявив, що не піддається новій зустрічі «Великої Трійки». На запитання одного з представників преси, що станеться з ООН, якщо Росія відмовиться вивести свої війська з Персії, президент відповів, що він твердо вірить, що ООН переможе всі труднощі. Зрештою він не вірить, що Росія має намір піти своїм окремим шляхом.

Черчіль знову жаде ТІСНОГО АНГЛО-АМЕРИКАНСЬКОГО СОЮЗУ

Нью-Йорк. Кол. прем'єр Великої Британії Черчіль в місті Річмонд в Штаті Віргінія виголосив перед місцевим парламентом другу промову в США, в якій знову виступив з закликом до тісного британсько-американського союзу. Він розпочав свою промову словами: «Ми повинні стояти разом, не на шкоду інших, але для оборони наших ідеалів, не тільки для нашої власної користі, але передусім для майбутніх поколінь...» «Миру не можна отримати без чесності, які також під час війни привели до перемоги...» — заявив Черчіль. «Миру не можна однак забезпечити побожним почуттями, приязними мінами та дипломатичною коректністю. Роки спокою є для того, щоб усувати війни. Ми мусимо знайти способи і засоби, щоб співпрацювати не тільки під час війни, але також і в часі миру».

ПРОМОВА ЧЕРЧІЛЯ ДО ШЕФА ШТАБУ США

Вашингтон. У Вашингтоні британський експрем'єр Черчіль промовив до шефа американських збройних сил, з якими він співпрацював під час війни. Черчіль сказав, що активна співпраця британського і американського генеральних штабів мусить завжди і скрізь підтримувати спільну справу обох країн.

Звернення Трумена до християнських церков США

Вашингтон. Президент Трумен звернувся з відсвовою до ради християнських церков США, закликаючи всіх американців оплачувати харчові продукти, щоб мільйони людей в Європі, Азії й Африці ратували перед голодовою смертю. Трумен у своїй заяві порушив також питання нового морального виховання людей та закликав перемогти егоїзм та нетolerантність. «Відкриття атомової енергії, пише він, — «поставило людство перед вибором: іти шляхом знищення або вступити до

нового великого періоду історії». Інші з високою моральністю духу можна роз'яснити питання нової сили та зробити її корисною для загального добра».

ГУВЕР ПРИБУДЕ ДО ЄВРОПИ

Вашингтон. Політичний американський президент Герберт Гувер прибуде з дорученням президента Трумена до Європи, щоб утійнити, куди для забезпечення перед голodom мають бути вислані харчові продукти.

Еспанське питання

Париж. Французький уряд звернувся з нотою до США, Великої Британії та СРСР з пропозицією поставити проблему Еспанії Франка на розв'язання перед Радою Бенеїса Об'єднаних Народів. Советський Союз підтримав французьку пропозицію. США не погоджалися однак з цією пропозицією тому, що еспанський уряд не загрожує світовому миру. Також британський уряд не вважає за потрібне розглядати еспанське питання на Світовій Раді Безпеки.

БІЛА КНИГА ПРО ФРАНКА

Вашингтон. США видали білу книгу про Франка, в якій опубліковано знайдені у Німеччині документи, що підтверджують тісну співпрацю під час війни Франка з Гітлером і Муссоліні.

ГІСТЬ з Нового Світу

8 березня ц. р. завітав до Регенсбургу о. Др. Василь Кушнір, голова Українського Канадського Допоміжного Фонду.

Це перший діяч-українець, який уперше за 10 місяців по скінченню війни приїхав до Європи і подав нам звіт про життя й працю заповідних українців. О. В. Кушнір приїхав сюди як делегат українців Канади, США, Бразилії й Аргентини, щоб встановити з українською еміграцією в Європі безпосередні зв'язки, ознайомитись з її всеобщими потребами та натхнути її вірою у наше країне майбутнє. Він поінформував нас про однозначну волю української еміграції в Америці поєднати зусилля й матеріальні засоби українців світу в одностайній моноліт для збереження наших культурних і політичних надбань в добу, коли основи сучасного світу тріщать.

В бількох своїх промовах наш гість висловив свій подив про міць духу та всеобщого поступу європейських українців, який стався за 12 років його відсутності в Європі. Не зруйнували їх ані воєнні лихоліття, ані тортури божевільних диктатур. Він також застерігає нас перед впливами еміграційних хвороб. Американські землі довгі роки вели завзяту релігійну боротьбу, яка пікоту не приносила ніякої користі. Лише в 1938-39 рр. вони, сагнувши до глибин моральних скарбів народу, зміцнівали внутрішні суперечки і створили єдиний провідний осередок. Вони з жалом переконалися у тому, що праця майже цілого народіння буде марно стачена.

Наша американська еміграція почуває себе відповідальною за долю українців в Європі і праче до найтіснішої співпраці з ними. Метою подорожі гостя було також перестерегти нову еміграцію перед слабкотю одиниць, які не орієнтуються, хитаються і вносять тим розклад в її ряди.

«Стійте сильні, бадьорі і вірте, що справедливість є», — відповів о. Др. Кушнір. «Динаміка нашого народу вказує на те, що, не зважаючи на велике нещастя, яке ударило по нас так дощуклино і боліче, ми будемо жити. Наш досвід з обох світових воєн показує, що Україна замагається

свого права на самостійне життя у добах, коли світ ламається, тріщить, тратить свої моральні основи. Саме тоді наш народ виступає на кіні історії і висуває свої високі моральні ідеали. Свідомість того, що ми стоймо перед виконанням надзвичайної місії, вливав в наші сердця віру в непереможну силу та живучість нашого народу. Для того еміграція мусить бути суцільною, одним монолітом, діамантом. Ворог тоді сам замається і впаде підмежений».

Для європейської еміграції має бути потіхо, що заокеанські українці не помилували найменшої нагоди і використали всі можливі способи і засоби, щоб цю еміграцію боронити політично і морально. Наприклад, канадський Комітет разом з єпископами В. Йадикою і Н. Саварином багато разів звертався безпосередньо до прем'єра Макензі Кінга або через українських послів складав численні інтерцепції та петиції в справі заборони примусової депатріації. Так само в США, як подає «Свобода» за 9. II. 46, під впливом української організаційної думки, член палати репрезентантів Клерк Буш Лус і сенатор Артур Вандерберг рішуче виступили з резолюцією проти примусової видачі віткачів Советам та за видачу новим емігрантам панськівських панівортів.

О. Др. Кушнір зазначив, що за спітереженнями американців українці Канади й США вирізняються тим, що вони є тим країнами патріотами своїх держав, чиї більше є свідомими національно. Цей факт дає запоруку тому, що й нова еміграція, коли збереже свої моральні якості, забезпечить собі добру славу чужинців.

Відвідини українського післанца з Америки підносять наш дух і надії. Ми радімо з того, що єдність наша міцні, що соборність в серцях здобуває перше місце.

Не симето там, однак, упіватись, засівовуватись на тему, що американські брати за нас все зроблять, принесуть нам допомогу матеріальну і виборуть нам на політичному полі українську державу.

Нашиим обов'язком є послухати добрих змісток, але самим виконувати свою іменницу буденути працю. Не сусільська голівка сама і не палкі слова одиниць двигають гори, але спільні зусилля громади. Не політична грязь за дрібні речі чи спекуляція безвідовільних одиниць нам потрібна. Нашу сусільську ханину треба вести так, щоб до неї були включенні всі верстви, всі стани і професії. Зайву хвалювати та подражати амбіції молодняка треба помінти на боці, а відповідальним провідникам треба подумати про те, щоб в творчий процес національної праці були включенні всі сили — молоді й старі, «східні» і «західні», католики й православні, учени й прості. Не старайтесь відішкнати назад тих, що добре прадрють. Не бійтесь зроблених помилок призначати. Не треба думати, що лише одна група має правду, а всі інші помилуються. Треба шанувати свої авторитети громадські, наукові й політичні, а тоді й чужинці нас будуть шанувати.

Не вільно австрійцям умам братись без належного проводу старших за те, чого вони не розуміють. Треба брати приклади з Англії.

Лиш цим способом досягнемо справжньої сили і становлення монолітом, до якого кличути і брати з Америки.

Ци поїдено ми за океан? Ніхто того не знає. А може провідність готова для нас зовсім іншій шлях? І це може статись.

Тому культурні та політичні плани треба будувати з урахуванням усіх можливостей. Нам треба тим часом використовувати місцеві умови для внутрішнього удосконалення, треба пильно здобувати певні ремісничі фахи, які придадуться всім, треба учитись і політично на громадському полі, бо це є основа всякої організованого життя.

З нагоди відвідин так рідкого гостя буде до речі звернути увагу наших таборових та сусільських упорядників на те, щоб вони донельги уряджували зустрічі й наради з таємними особами. Уважаємо за хиб показувати дрібні, буденні речі, як дитячі вправи, аматорські вистави, хори, творчі штучні маніфестації. Через це часто на важливі речі бракує часу і їх не можна належно обміркувати чи висвітлити. У нас, напр., через концепт, без якого можна було обійтись, гість, за браком часу, не міг оглянути ні одної з наших установ: ні єдиної нашої високої школи на еміграції — УТГІ, ні гімназії, ні народніх шкіл, ба наявіть помешкань, у яких ми живемо.

Треба показувати гостям найважливіші й найтиповіші справи, які мають принципове значення для цілої еміграції, гарості стались, характеристичні для нашого народу.

Лиш тоді відвідини задовільнять гостя і нас всіх та принесуть найкращі часівки для загалу.

На. Яків Заклин.

ІТАЛІЙСЬКІ ВОЕНИ ВТРАТИ

Р. і. м. Італія мала під час цієї війни такі втрати: 297.000 вбитими, п'ятора мільйона похованіми, 1200 мільярдів лір воєнних шкод; 2,5 мільйона італійців втратили в наслідок війни свої життя.

АНДРІЙ ВЛАСОВ БУДЕ ЗАСУДЖЕНИЙ

Шід таким заголовком часопис «Ді Нойе Цайтунг» подає таку вістку: «Колишній генерал-лейтенант червоної армії Андрій Власов, який в 1942 р. попав до німецького полону і в Німеччині працював на службі протиосійської пропаганди та разом з 400.000 російських вояків в останні місяці війни боровся проти альянтів, — попав до полону в Чехословаччині, де останнім часом перебувала його армія. Судова справа проти нього передбачається в пізнішому часі. Тих, що належали до його армії та попали до російського полону, бажає засуджено як зрадників.

ЗА РОЗВ'ЯЗАННЯ ІНДІЙСЬКОГО ПРОБЛЕМІ

Лондон. Один з членів парламентарної делегації, яка недавно вернулася з Індії, заявив, що англійський робітничий уряд повинен забезпечити Індії «негайну свободу без ніяких обмежень», щоб Індія могла сама розв'язати свою справу.

АРТИЛЕРІЙСКИЙ ДВОБІЙ У ГАЙПОНГУ

Гайпонг. Під час спроби висадити 20.000 французьких військ в індокитаїському порті Гайпонгу відбувається артилерійський двобій між китаїською набережною артилерією і французькими кораблями. В Паріжі оголошено, що вогонь відкриває китаїська прибережна артилерія. Китаїська агресора агенція заперечила це, обвинувативши французів, що вони хотіли зробити висадку з допомогою бомбардування. На підставі договору між Китаєм і Францією, з Індокитаю, а разом із міста Гайпонгу, мали вийти китаїські війська, а на їх місце привіти французькі частини.

АРЕШТОВАНО АНГЛІЙСЬКОГО ДОСЛІДНИКА АТОМІВ

Лондон. У зв'язку з шпигунською аферою в Канаді, арештовано англійського вченого др. Мая, доктора фізики королівської колегії в Лондоні та відомого фахівця з діяльності атомів. Як повідомляє «Юнайтед Прес», уже доведена його співучасть у цій афери.

ФРАНЦІЯ ДАЛІ НАПОЛІГАЄ НА ЗМІНУ ЗАХІДНИХ КОРДОНІВ НІМЕЧЧИНІ

Париж. Французький міністр закордонних справ Бідо в ноті до уряду США запропонував скликати конференцію міністрів закордонних справ чотирьох великорізьб, щоб розглянути французький проект про відокремлення від Німеччини області Рур, Надрайні та області Саару.

НІМЕЦЬКІ Соціялісти проти з'єднання з комуністами

Берлін. На одних зборах 1.500 службовців соціал-демократичної партії Німеччини в Берліні виступили проти об'єднання цієї партії з комуністами. За об'єднання висловився присутній на зборах голова центральної управи соц.-демокр. партії в советській зоні Отто Гроффель.

В американському секторі Берліну американська військова влада арештувала 12 підмінських комуністичних провідників, яких обвинувачують в тероризуванні підмінських урядів, які були проти з'єднання двох партій.

ЗАМОН ПРО ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД НАЦІОНАЛ-СОЦІАЛІЗМУ І МІЛІТАРИЗМУ

Мюнхен. Прем'єри Баварії, Вюртемберг-Бадену та Великого Гессену підписали під час урочистого акту «Закон про звільнення від націонал-соціалізму та мілітаризму». На підставі цього закону націонал-соціалістів і мілітаристів поділено на п'ять труп: 1) головні обвинувачені, 2) обтяжені (активісти, мілітаристи і використовувачі), 3) середньо обтяжені, 4) так зв. попутчики та 5) звільнені від обтяжень. До групи активістів належать також особи, що своєю діяльністю після 8 травня 1945 р. загрожували спокоєві в Німеччині та в світі. Для головних обвинувачених і обтяжених передбачається кара примусових робіт у таборах працю до 10 років.

СПІР ЗА ТРІЕСТ

Тріест. Комісія чотирьох великорізьб прибула до Тріесту, щоб на місці дослідити проблему італійсько-югославського кордону в провінції Венеція Джюлія. Комісія вивчає етнографічні, гостподарчі і географічні відносини в п'ї провінції.

Італійський прем'єр Гаспарі заявив на пресовій конференції, що Італія не підпише мирової угоди, якщо в район Тріесту буде тризначний Югославія. В п'ому районі мешкає 279.000 італійців та 65.000 словенців.

Перша зустріч

О. др. Кушнір в Регенсбурзі

В гімнастичній залі гарно прибрано величними килимами і увінчаним лініками тризубом. Порядок і шпалір тримають пластиуни.

На естраду виходить мішаний хор під управою проф. М. Іваненка.

В 1/2 год. до залі входять очікувані гости. «Августин Волошин!», чути тихі заваги. Справді, головний гость о. др. Василь Кушнір, нагадує своїм зовнішнім виглядом президента Карпатської України о. А. Волошина з молодих літ.

В супроводі американського гостя є голова ЦПУЕ пос. Василь Мудрій та інші визначні гости.

Посадник інж. Артемович разом з панкою Шевчуковою зустрічають гостей хлібом-сілью і коротким словом.

Потім промовляли о. Богдан Ганущевський за Область, проф. М. Іваненко за Оселя, за пластиунів кошовий інж. Приймак і о. декан Гайдукевич за греко-кат. парафію. На сцені перемінно з промовцями співали мішаний хор Оселя та хор «Сурма» з Ноймарку.

По концерті відповів на вітання о. др. Кушнір. Про головні думки його промови згадуємо на іншому місці.

Гість перебуває в дорозі уже 2 місяці, а від нас виїхав у напрямі Бельгії, потім заїде до Швейцарії, Італії і через Лондон повернеться до Канади.

Після закінчення промов гості перейшли до гарно оздобленої кімнати, де для них і запрошених представників громадських організацій був улаштований спільній обід. Тут же промовляли ректор УТПІ проф. В. Доманицький та ряд інших осіб. По обіді наша гість був запрошений до Директора УНРРА Ляндстрита, з яким сердечно розмовляв про свою вражливі з подорожі. Директор УНРРА між іншим зазначив, що з українців він є цілком доволіваний, вони найкраще вміють полагоджувати свої побутові потреби.

Під час обіду присутні обмінювались з гостем думками на теми, які хвилюють цілу нашу еміграцію. На всі запити о. др. Василь Кушнір давав широкі відповіді.

«З Вашою промовою випливало, що наші земляки в Америці журяться доцією української еміграції в Європі. Чи дозволите запитати, пане президенте, які конкретні наміри мають заокеанські українці, посилаючи Вас до Європи?»

— До нас надходили жалюїв чутки про скрутне матеріальне і моральне становище цієї еміграції. Не могли ми однаке звідти до кладно оцінити розміри і характер потрібної допомогової акції. Щоб мати про це докази.

— «Це була велика промова Черчіля на університеті у Фультона (США), де він одержав почесний докторат та при цій нагоді виголосив промову як приватна особа, викликала широкий відгук. Частина членів американського сенату цілковито її схвалила, в той час як друга частина, погоджуючись в основному на англійсько-американ. співпрацю, в проти творення бльоців. Голова сенатської комісії для зовнішніх справ, член демократичної партії, привітав промову Черчіля словами: «Це була велика промова великої людини. Світ добре зробив бі, коли б звернув увагу на слова Черчіля про шлях до світового миру». «Нью-Йорк Таймс» заявив:

«Промова Черчіля була подією історичного значення». Голова британської партії праці Герольд Лінсі, реагуючи на промову Черчіля, сказав: «Ми бажаємо англо-американ. співп'язі, але не виключаємо такої співпраці з іншими державами». «Дейлі Геральд», орган партії праці, писав: «Він промовляє як приватна особа та підкреслив цілі британської закордонної

політики, повторюючи важливі вислови з промови Етлі на імені Орг. Об'єднаних Народів: «Об'єднані Народи мусить бути вирішальним фактором закордонної політики усіх країн». — Лондонський «Таймс» писав: «Одна частина промови Черчіля була менш підспівтою, бо він висловив притуллення, що між західною демократією і комунізмом існують суперечності, які неможливо усунути. Вислід суперництва між демократією і комунізмом залежатиме від того, чи зможуть народи успішно розв'язати свої соціальні пільгові проблеми». Часопис закінчує свої зауваження словами: «Ніяке розв'язання питань не буде тривким, якщо воно не базуватиметься на засадах обопільної безпеки та на дотриманні взятих на себе зобов'язань». Комуністичний «Дейлі Уоркер», виданий часопис, що виступає взагалі проти промови Черчіля, написав: «Вчорашня промова Черчіля закликає англо-американські держави до створення нового антикомінтернського пакту».

політики, повторюючи важливі вислови з промови Етлі на імені Орг. Об'єднаних Народів: «Об'єднані Народи мусить бути вирішальним фактором закордонної політики усіх країн». — Лондонський «Таймс» писав: «Одна частина промови Черчіля була менш підспівтою, бо він висловив притуллення, що між західною демократією і комунізмом існують суперечності, які неможливо усунути. Вислід суперництва між демократією і комунізмом залежатиме від того, чи зможуть народи успішно розв'язати свої соціальні пільгові проблеми». Часопис закінчує свої зауваження словами: «Ніяке розв'язання питань не буде тривким, якщо воно не базуватиметься на засадах обопільної безпеки та на дотриманні взятих на себе зобов'язань». Комуністичний «Дейлі Уоркер», виданий часопис, що виступає взагалі проти промови Черчіля, написав: «Вчорашня промова Черчіля закликає англо-американські держави до створення нового антикомінтернського пакту».

— «На щастя, у нас не було Квіслінгів, Лявалів тощо. Ми всі жили у великому концентраційному таборі, яким була гітлерівська Німеччина. Сотки тисяч наших братів були замордовані без суду в таборах, тюрмах і просто на вулицях гестапом. В цьому пеклі жаху й божевілля кожний змушений був рятувати себе і народ перед повним занепанням. Кілька разів пересунення вояючих армій через нашу землю стрихнуло неймовірно великих жертв. Коло 12 міл. втратило Україна, віддавши

на досягнення перемоги Об'єднаних Нарій над Німеччиною. Ми тому маємо право стояти в рядах переможців, без уваги на те, що з політичних причин не призываемо тоталітарного большевицького режиму на Україні. Те саме сталося з частинами поляків і югославів. Політичної перевірки наша еміграція бояться не мусить.

Ще одне питання, пане президенте. Скажіть нам, чи може наша європейська еміграція сподіватись масового переїзду за океан? Чи робиться щось для цього і як скоро це може статися?

— Сподіватись переїзду може відносно невелика частина еміграції. Окладна процедура в'їзду, господарські повоєнні труднощі, брактонажу, і багато інших перешкод унеможливлять скорий переїзд. До США можуть подістися лише ті, яких включають в визначені контингенти. До інших американських країн можна сподіватись більшого приємству. Але все це залежить від часу і політичної ситуації.

— «Нас цікавить, самозрозуміло, переїзд в першу чергу до Канади й США. Окажімо, що певна кількість українців дістане афідатів і буде включена в контингенти. Які суспільні групи могли б розраховувати на поміць заокеанських українців, щоб могли переїхати в першу чергу?

— Так. Серед наших громадських кіл поважно обмірюється проект встановлення Інституту української культури, що заступивши Академію Наук та високі школи і об'єднав найбільш заслужених діячів та учених. Цей Інститут має зацікавитися працюючими наших учених, мистецтв, літераторів тощо, перевезти їх до Нового Світу і тут поставити їх в умові дальшої творчої праці.

Щодо інших суспільних груп, то найважливішими мають безсомніні священики, на яких відчувається поважний брак в Канаді. Вони можуть розраховувати на скорий переїзд і там не будуть марнуватись.

ЩО? ДЕ? КОЛИ?

* Британський король надав фельдмаршалу серу Герольдові Александрові титул графа за воєнні заслуги.

* Французький протекторат Аннам у північній частині Індокитаю одержав статут держави.

* Шведський кабінет міністрів прийняв проголосію про вступу Швеції до Організації Об'єднаних Народів.

* Будинок Франкліна Рузвельта в Гайд-парку 12 квітня (перший роковини смерті президента) буде проголошено національною пам'яткою.

* Британська партія праці переслава лист до соц.-демокр. партії Німеччини, в

Мистецьке слово США

Література США відносно молода. Про властиву творчість, про «красне письменство» в Америці можна говорити приблизно з кінця 18-го ст. Шоправда, спроби письменницької діяльності мають вже в 17 столітті. В Лондоні 1634 з'являється перша книжка американського автора, кол. військовика Джона Сміса п. з. «Загальна історія Віргінії». А за нею пішли й інші. Історичні нариси, описи подорожей, описи частин Америки тощо — ось головні твори першого, колонізаційного періоду історії амер. літератури. Ідейно перебуває вона під впливом пуританства. Політично визвольної війни 1776 р. викликає вже жвавіший літературний рух і то в різних галузях його: поезії, драмі, публіцистичні ессе, як напр. В. Франклін, видатного півн.-американського політичного діяча й ученого. «Альманах біржового Річарда» з 1782-89 рр., якож «Автобіографія», що в них Франклін популяризує свої погляди на життя й громадські взаємини. Перевага раціоналістично-пуританської філософії, що була така питоменна попередньому періодові, уступає тепер місце національно-патріотичному почуттю, гостро актуальним гаслям.

I не диво: всі письменники є публіцисти, діють або безпосередньо на тлі заграв битв під Саванна й Саратогою, або небагато років пізніше. Це С. і Дж. Едемс, Дж. Оміс, П. Генрі і найвизначніший з них, піставив своєю авантюристичною біографією, одна із найяскравіших постатей тодішньої Америки й Європи Томас Пейн, автор найпопулярнішої в свій час в США книги «Криза». До гурту цих політичних письменників залишають і Георга Вашингтона (книга «Процальна промова» з р. 1796) і Т. Джефферсона, автора «Декларації про незалежність» США.

Процвітає й поезія, але провід ведуть у ній поети-пропагандисти і памфлетисти, як, напр., Дж. Трамбел, що висміє поразку т. зв. лоялістів, прихильників отатус кво з-перед 1776 р. у поемі «М.Фінгл».

Дж. Баркоу намагається створити національну американський епос, пишучи свою «Коломбіаду» (1787 р.). Повстають патріотичні пісні, що стають гімнами США, як напр. відома пісня «Які дудль» (1775). Але першим поважним лірником Швінічної Америки стає сучасник нашого І. Котляревського Філіпп Франс. Цікаво, що драматургія того часу потує живі й оригінальні появі. Ось, напр., Т. Годфрой з Філадельфії пише орієнタルно-германську драму з античних часів «Принц Парти», інші автори пишуть індіанські трагедії на зразок Растана й Шекспіра та тенденційні політичні п'єси на любовь дня. Комедія Р. Тайлера «Контраст» з р. 1787 й досі не сходить зі сцени amer. театру.

Третій період датується роками 1815 до 1865, і розвивається, ясна річ, під впливом всесвітнього європейського, сокрема англійського романтизму. Маємо тут оборонців пуританської етики, містиків, ідеалістів, групи, що стояли під впливом філософа Емерсона (Група

«Конкорд») і інші. Найдовершеннішим майстром тієї доби, творцем із ясним, життєрадісним пантеїстичним світоглядом, і найбільш народним був поет Генрі Лонгфілл, автор, відомий і у нас з перекладом О. Олеся індіанської героїчної епопеї «Пісня про Гаавату». Гуманіст Дж. Уіттер протестував проти ганебної торгівлі неграми, як і загально відома Генріетта Бічер-Стов з її незабутньою «Хатою дядка Тома» (1851-52). Роки перед і після 1850 р. в американській літературі дуже плодовиті. Хто з нас не знає морських, ловецьких та історичних романів, ще нині читаного, прозорого й захоплюючого Філіппа Купера, цього «американського Вальтера Скотта»? Або Едгара Аллана По, що довів американський романтизм до верхів'їв і дав пісчувані своєю оригінальністю новелі з криміналістично-примарним підґрунтам та поряд із тем зловісні, вишукані поезії? В цей же час діють: поет В. К. Брайент, співень природи і людей, поети Г. Мельвілл і Мобі Дік, яких надають море і природа. Постом переломового значення, звістом нової Америки, тієї, що йшла від романтизму до пралісів, індіанської героїки і колонізаторів «дикого заходу» до капіталістично-індустриальній візії потворного Чікало був Уот Уітмен. Його перша книга верлібу «Листя трави» вийшла 1855 р. Тієї книги ніхто не хотів читати; критика і поточна преса накинулася на книгу Уітмена із сказаною лайкою та водногоолос визнала його божевільним. Щойно в ХХ ст. талант Уітмена найшов признання.

Від 1865 року північно-американська література їде під знаком реалізму і натурализму. Ще звучать де-не-де класистичні ноти, проривається давній пуританський дух, різко виступають ідеалісти проти матеріалістичних, течії доби, але критикування основ супільного й економічного устрою США — це лейтмотив, що в декількох переходить у гостру соціалістично-революційну тенденцію, як, напр., в учня Уота Уітмена — С. Сондборга. Його «Чікагські поезії» з р. 1916 стали незабаром славними на весь світ. Іде процес сильного ідеологічного й жанрового розгалуження мистецтва. Формалістичні шукання покриваються по-декуди з шуканнями європейських течій у літературі доби перелому 19 і 20 ст. Ось маємо життєрадісних лірників С. Ленієра й Дж. В. Рілея, сумовитого В. В. Моді, маємо декадентів і прихильників «мистецтва для мистецтва», як Е. Паунд й Емі Ляуел, футуристів В. Лінссея, сучасника Марінетті й нашого Семенка. Він черпає мотиви з ритмів джазбенду, виступивши перед 1-ю світовою війною з книгою «Бонго». У кожного з них звучить яскраваnota критиків сучасності.

Постанови З'їзу Українських Журналістів

Перший Товарицький З'їзд Українських Журналістів, що відбувся 2-3-4 березня 1946 року в Швайцарії:

1. Висловлює урядам США і Великої Британії та їхнім репрезентантам в Німеччині подяку за матеріальну опіку над українською еміграцією. З'їзд вірить, що проповідувані англо-американськими державними музами гасла будуть здійснені також і щодо великого українського народу.

2. З'їзд висловлює свою окрему подяку високим оборонцям прав політичної еміграції — пані Елеонорі Рузвелт і міністрів Ямсона Бірнса, делегатам США до Організації Об'єднаних Націй; Ернстові Бевінові та Ноелеві Бакерові, міністрам Королівського Уряду Великої Британії та всім шляхетним державним музам Західу, що своєю обороною прав еміграції змінили її віру в остаточну перемогу справжньої демократії над силами терору, по неволенні і варварства.

3. З'їзд пересилає національний пресі всіх інших політичних еміграцій братній привіт та кліче до боротьби спільним фронтом за здійснення національних ідеалів всіх народів.

4. З'їзд вітає по-братньому українську еміграцію усіх країн поза Німеччиною, а зокрема Українське Центральне Допоможове Бюро в Лондоні є всю українську національну пресу в Європі і за океаном та пересилає дружній стиск руків людям української науки, спіні, естради, кисті, долота і інших частин культурної творчості, що разом з пресою змагаються за високий рівень української культури.

5. З'їзд вітає збройних борців за незалежність Української нації і закликає всіх українців поза межами Батьківщини об'єднатися в єдиний фронт нівтомного змагання за здійснення наївищих ідеалів українського народу — повної державної незалежності. З'їзд вітає братів на всіх українських землях, зважуючи їх до витривалости і віри в остаточну перемогу української святої справи.

6. З'їзд схиляє голову перед світлою пам'ятю усіх тих редакторів і журналістів, вибраних з наших лав українського активного журналізму — як жертви війни, концептуаційних таборів, заслані і як воїни зі зброєю в руках.

З'їзд розглянув найважливіші питання національної преси на еміграції, зокрема:

1. Устійливий список тих українських журналістів і публіцистів, що за роки війни вибули з лав української преси, і стверджує, що українська національна преса мала в цій війні великих, незабутніх втрат.

2. Переглянув стан сучасної української преси на еміграції, а зокрема на землях кол. Німеччини і стверджує, що ця преса в важких обставинах еміграції жертвенно виконує свою відповідальну місію в почесній службі українському народові.

3. З'їзд закликає всіх активних журналістів і публіцистів, найперше активних співробітників теперішньої друковано-писаної та живо-

словної преси створити якнайкорші центральні товариства українських журналістів, що об'єднало б всі наївані українські журналістичні осередки та, розгоршеної одиницею сили.

4. З'їзд стверджує потребу якнайкоршого створення українського центрального пресово-го органу, центрального українського пресово-го бюро та центрального українського видавництва з належно розбудованою друкарнею.

5. З'їзд закликає всю українську еміграцію підтримати розвій української преси та важ-

ких сучасних умовах забезпечити матеріальне існування українських журналістів і відів та спірт по них.

6. З'їзд закликає всіх українських журналістів боротися за високий рівень української інформації та публіцистики і виступати проти появі періодичних і неперіодичних публікацій, що були б розраховані лише на зиск, вузьку агітацію та обніжували б світлу традицію української преси та публіцистики.

7. З'їзд закликає українських журналістів якнайкорші скликати генеральну конференцію української преси на еміграції.

8. З'їзд буде вимагати запровадження в життя його постанов.

МАЛІЙ ФЕЙЛЕТОН

ПОЛІТИЧНА ДИСКУСІЯ

Широко відомо, що дискусії можна провадити багатьма методами. Є навіть спеціальні назви для цих методів, але про це пізніше.

Тепер нагадаю тільки про два найвживаніші способи ведення дискусії. Користуючись одним, треба спершу скликати якомога нижче під загою логічної будови ворожих аргументів. Нахильивши аж до ніг — ухопити ворога за штани, чи там черевики і, шарпнувшись, перекинути його разом із тію будовою.

Інша метода — цілком протилежна. Вона рекомендує вдаватися в дискусії до високих матерій, злітати на них, як на крилах, угору і звідти шулікою падати на аргументи ворога. Хапати їх поодинці, як курчат... (Згадав я про ці неспільні речі ось чому: мені поталаніло винайти цілком нову, ні в одній енциклопедії не описану методу. Тільки от назви вчені я ще й досі не підішлі для неї).

На честь вітважника претендував і Грицько, мій приятель, але потім згодився, що, хоч він і застосував уперше згадану методу на практиці, проте я, як сторонній слухач і глядач, зумів оцінити всю новизну цієї методи.

Це було так: вчора я, як звичайно, зайшов до своїх друзів, Грицька та Василя — тютюн війшов, а у Грицька, славного спекулянта, завжди можна було щось порядне закурити.

Василь лежав на ліжку і, мрійно дивлячись на стелю, ворушив губами і пальцями, що вилазили з продраніх шкірепток. (Це він так завжди складає вірші — бо ю, чи чуете, поет, хоч іще й невідомий).

Василь навіть не помітив моєго приходу, так глибоко поринув у хвилі творчості. Зате практичний Грицько, що завжди був гостинній, по-дженрменському відгорнув Василеві руко пись на столі, щоб я мав де сісти. Ясно, що й пигарю не забув почастувати.

Тільки я пустив перший струмінь диму у Василеві замріяні очі та забрався демікатно натякнути Грицькові на те, що я й у себе дома хотів би закурити, як поет скочив з ліжка:

— Хлопці! Друзі! Радійте, будьте горді з того, що доля послала вам товариша, про якого скоро... Одне слово, слухайте, — і він задекламував своїм ліричним голосом, закінчує кожен рядок чудною руладою.

різноманітних тривих і хвилястих ліній, що перетинаються немов би в безладі, досягаючи проте потрібної форми і відповідної зорової ілюзії світло-тіні.

В останніх трацах Шевченка з'являється нова маніра штрихування — з допомогою рівнобіжних ліній ледве помітної хвилястої форми, що наближає його до маніри французьких графіків другої половини XIX. ст. Цей спосіб мається вже в портретах Ф. Бруні і Ф. Толстого, а досяг ясно виступає в прекрасних працах — «Мінка спить» і «Вірсавія» (1859 р.). Ці дві останні праці є завершенням майстерності нашого мистця в зображені жіночого тіла, повного сили, принадності і краси. Самий рисунок доведено тут до віртуозності, властивої найтращішим світовим офортістам.

Цей новий спосіб штрихування, що значно відрізняється від рембрандтівського, надає рисункам Шевченка більшої статичності, спокою і монументальністі форм та робить незвичайно приемче враженням свою м'якістю та рівномірністю штрихованої площини.

Отже, інтерес до малюської творчості Шевченка не обмежується лише тим, що він є найвизначнішим майстром і гравером доби, але значення Шевченка-майстра поширяється на відповідні рамки історії українського мистецтва. Він був великим новатором у мистецтві цілого Сходу Європи — основоположником новітнього реалістичного, зокрема побутового, малювання, зрештою, одним з найбільших офортістів узагалі. В цьому розумінні. Тарас Шевченко значно випередив своїх сучасників та дав місце основу для дальнього світлого розвитку українського мистецтва, зокрема української графіки.

В. С.

кіх сучасних умовах забезпечити матеріальне існування українських журналістів і відів та спірт по них.

6. З'їзд закликає всіх українських журналістів боротися за високий рівень української інформації та публіцистики і виступати проти появі періодичних і неперіодичних публікацій, що були б розраховані лише на зиск, вузьку агітацію та обніжували б світлу традицію української преси та публіцистики.

7. З'їзд закликає українських журналістів якнайкорші скликати генеральну конференцію української преси на еміграції.

8. З'їзд буде вимагати запровадження в життя його постанов.

ШЕВЧЕНКОВІ ДНІ В РЕГЕНСБУРЗІ

З нагоди річниці народження й смерті Тараса Шевченка в Регенсбурзі відбудуться концерти: 16. 3. 46 зали оселі о год 18-їй; 17. 3. 46 в Нойгавсаль (місто) о год. 18-їй.

СЕЛЯНСЬКА СПІЛКА

23. і 24 лютого 1946 р. в Августбурзі відбудеться перший Обласний З'їзд делегатів Української Спілки селян-емігрантів у Швабії.

Головним завданням з'їзу було поширити й змінити Об'єднання селянства в Українську Спілку Селян-емігрантів, що стоять на становищі захиству інтересів українського селянства і всіх, що своєю працею пов'язані з селянством.

З'їзд затвердив статут низових клітін Української Спілки Селян-емігрантів у Швабії та статут Обласного Об'єднання Української Спілки Селян-емігрантів. Далі з'їзд вибрає Обласну Управу, завданням якої є координувати працю низових клітін Української Спілки Селян-емігрантів на засадах тісної співпраці з Управами таборів та Обласним Українським Допоміговим Комітетом.

БЕРЛІН БУДЕ ОСІДКОМ ВІЙСЬКОВОГО УПРАВЛІННЯ ДЛЯ АМЕРИКАНСЬКОЇ ЗОНИ

Франкфурт. Осідок Військового Управління американської окупаційної зони з 1 квітня 1946 р. буде перенесений з Франкфурту до Берліну.

ПРОФ. ПІККАРД ЗНОВУ ВИХОДИТЬ НА АРЕНУ

Нью-Йорк. Відомий професор др. Джон Піккард пішов під час до стратосфери на новозбудованому балоні. Його брат, професор Август Піккард, що науковою працею у Швайцарії, хоче при допомозі спорядженого на брюсельському університеті приладдя, вивчити ще досі не досліджені морські глибини.

РЕЄСТРАЦІЯ ДІТЕЙ ОБ'ЄДНАНИХ НАРОДІВ

Як подає «Міттельбайєріше Цайтунг», усі діти до 16 років, які 1 січня 1946 р. перебували в Німеччині та які прибули до Німеччини або народилися в Німеччині після 1 жовтня 1938 р., якщо про них є притулення, що мають хоч одного з батьків (батька або матір) громадянину Об'єднаних Народів, повинні бути вписані в числе дітей Об'єднаних Народів. Постанова альянського координаційного комітету зобов'язує німецьку місьцеву і провінційну владу подати відомість не дільки про особисті дані та місце замешкання дитини, але також про походження та теперішній стан.

ВІТАМІНОВИЙ ПРЕПАРАТ ДЛЯ РАХІТИЧНИХ ДІТЕЙ

Мюнхен. Ік повідомляє «Ді Нойе Цайтунг», найближчим часом усі рахітичні діти в Баварії одержать можливість лікуватися вітаміном, що складається з дуже доброї якості Вітамін-Д-Препарату. До Дармштадту прибула велика кількість вегантолю, що він зможе бути віданий на безоплатне лікування немовлят і малих дітей.

НАШІ ВІTRATI

+ ІНЖ. ШАРКЕВІЧ ВАСИЛЬ

7 березня 1946 роцер в Регенсбурзі в пішали інж. Василь Шаркевич на 58 році життя. Походив з Бесараїї. Змалку готувався він до військової служби. По скінченні Петроградської воєнно-морської інженерної школи (1914 р.) брав участь у першій світовій війні, а пізніше у визвольних змаганнях на Україні. В 1923—1930 рр. будував ходильники у Вінниці. При загостренні противу українського курсу на Україні в 1930 р. «виявили» більшевики у погійникові «повстанця-бандита»: заслали його на 10 р. на далеку північ. Після заслання не дозволено йому повернутися на Батьківщину. Він мусив залишитися в Архангельську, де почав працювати як інженер-аспірант при Ліс-технічному Інституті. З вибухом війни з Німеччиною в 1941 повертається нелегально до Він